

2002 YILI OCAK-EKİM DÖNEMİ

ÖDEMELER DENGESİ GELİŞMELERİ

Ödemeler Dengesi Gelişmelerinin eski ve yeni sunumuna ilişkin ayrıntılı tablolar, <http://www.tcmb.gov.tr> internet adresinde, "[Yayınlar/Sürekli Yayınlar/Türkiye'nin Ödemeler Dengesi İstatistikleri](#)" başlıkları altında yer almaktadır.

2002 yılı Ocak-Ekim döneminde ödemeler dengesi gelişmelerine ilişkin başlıca hususlar, "Eski Sunum" çerçevesinde aşağıda sunulmaktadır:

A- CARI İŞLEMLER

Bir önceki yılın aynı dönemi ile karşılaştırıldığında, 2002 Ocak-Ekim döneminde dış ticaret açığı % 44,3 oranında artarak 5.651 milyon ABD doları olmuştur. Bu gelişmenin ardındaki başlıca nedenler;

- ihracat gelirlerinin % 9,6
- bavul ticaretinin % 31,7,
- ithalat harcamalarının ise (CIF) % 14,8 oranında artmasıdır.

Diğer taraftan, 2002 yılı Ocak-Ekim döneminde, diğer mal ve hizmetler ile karşılıksız transferlerden elde edilen net gelirler % 14,4 oranında azalarak 6.245 milyon ABD doları olmuştur.

Sonuç olarak, 2001 yılı Ocak-Ekim döneminde 3.378 milyon ABD doları fazla veren cari işlemler dengesi, 2002 yılı Ocak-Ekim döneminde 594 milyon ABD doları fazla vermiştir.

1- Dış Ticaret

2001 yılı Ocak-Ekim döneminde, 2.547 milyon ABD doları tutarında **bavul ticareti** gelirinin de ilave edilmesiyle 28.985 milyon ABD doları olarak gerçekleşen **ihracat (FOB)** gelirleri, 2002 yılı Ocak-Ekim döneminde 3.354 milyon ABD doları tutarındaki **bavul ticaretinin** katkısı ile 32.422 milyon ABD doları olarak gerçekleşmiştir. 2001 yılı Ocak-Ekim döneminde 820 milyon ABD doları tutarındaki **altın ithalatı** da dikkate

alındığında, **ithalat (FOB)** harcamaları 32.901 milyon ABD dolarına ulaşırken, 2002 yılının aynı döneminde, 1.202 milyon ABD doları tutarındaki **altın ithalatı** da dahil olmak üzere, **ithalat (FOB)** harcamaları 38.073 milyon ABD dolarına çıkmıştır.

Bu gelişmeler sonucunda, 2001 yılı Ocak-Ekim döneminde 3.916 milyon ABD doları olan **dış ticaret açığı**, 2002 yılı Ocak-Ekim döneminde % 44,3 oranında artışla 5.651 milyon ABD doları olarak gerçekleşmiştir.

(Milyon ABD doları)	<i>Ocak- Ekim 2001</i>	Ocak-Ekim 2002	% Değişim
İhracat FOB	28.985	32.422	11,9
Bavul ticareti	2.547	3.354	31,7
İthalat FOB	-32.901	-38.073	15,7
Altın ithalatı	-820	-1.202	46,6
Dış Ticaret Açığı	-3.916	-5.651	44,3

2-Diğer Mal ve Hizmet Gelir ve Giderleri ile Karşılıksız Transferler

Diğer mal ve hizmet gelirleri ana başlığı altında yer alan **turizm gelirleri**, bir önceki yılın aynı dönemine göre % 4,1 oranında artmış, **faiz gelirleri** % 13, **diğer** mal ve hizmet gelirleri ise % 29,2 oranında azalarak sırasıyla 7.788 milyon ABD doları, 2.027 milyon ABD doları ve 4.358 milyon ABD doları olarak gerçekleşmiştir.

Öte yandan **diğer mal ve hizmet giderleri** incelendiğinde; **faiz giderleri** % 14,4, **diğer** mal ve hizmet giderleri % 8,1 oranında azalmış, **turizm giderleri** ise % 5 oranında artmış ve sonuç olarak bu kalemler sırasıyla 5.048 milyon ABD doları, 3.989 milyon ABD doları ve 1.666 milyon ABD doları olarak gerçekleşmiştir.

2002 yılı Ocak-Ekim döneminde, **karşılıksız transferler** kalemi içerisinde yer alan işçi gelirleri % 28,2 oranında azalarak 1.689 milyon ABD doları olarak gerçekleşmiştir.

B- SERMAYE HAREKETLERİ

2002 yılı Ocak-Ekim döneminde **sermaye hareketlerindeki (rezerv hariç)** gelişmeler aşağıda özetlenmiştir:

Doğrudan yatırım kaleminde, yurtdışında yerleşik kişilerin yurtiçinde yaptıkları net yatırım bir önceki yılın aynı dönemine göre 2.483 milyon ABD doları azalarak 546 milyon ABD doları olarak gerçekleşmiştir. Yurtiçinde yerleşik kişilerin yurtdışında yaptıkları net yatırım ise 2001 Ocak-Ekim döneminde 382 milyon ABD doları, 2002 yılının aynı döneminde ise 55 milyon ABD doları olarak gerçekleşmiştir. Sonuç itibariyle, 2002 yılı Ocak-Ekim döneminde **doğrudan yatırımlar** net 491 milyon ABD doları giriş göstermiştir.

Portföy yatırımları kalemine ilişkin gelişmeler incelendiğinde; yurtdışında gerçekleştirilen tahvil ihraçlarına ilişkin olarak 2001 yılı Ocak-Ekim döneminde 172 milyon ABD doları net tahvil geri ödemesi, 2002 yılı Ocak-Ekim döneminde 306 milyon ABD doları tutarında **tahvil ihracı yoluyla net borçlanma** gerçekleştirilmiştir.

Diğer taraftan, **menkul kıymet yatırımlarında** yurtiçinde yerleşiklerin yurtdışında menkul değer alım-satımlarının, 2001 yılı Ocak-Ekim döneminde 181 milyon ABD doları, 2002 yılı Ocak-Ekim döneminde ise 1.596 milyon ABD doları **net** alımla sonuçlandığı gözlenmiştir.

Buna karşın, yurtdışında yerleşiklerin net menkul değer alım-satımlarının, 2001 yılı Ocak-Ekim döneminde 3.717 milyon ABD doları net satım, 2002 yılının aynı döneminde ise 544 milyon ABD doları net alım gösterdiği gözlenmektedir.

Sonuç olarak, **portföy yatırımları**, 2001 yılı Ocak-Ekim döneminde 4.070 milyon ABD doları, 2002 yılı Ocak-Ekim döneminde ise 746 milyon ABD doları net çıkışla sonuçlanmıştır.

Uzun vadeli sermaye hareketlerinde 2001 yılı Ocak-Ekim döneminde 561 milyon ABD doları net çıkış, 2002 yılı Ocak-Ekim döneminde ise 1.839 milyon ABD doları net giriş gerçekleşmiştir.

Bu başlık altında yer alan kalemlerden; **uzun vadeli döviz kredisi kullanımları** 10.244 milyon ABD dolarından 11.991 milyon ABD dolarına yükselmiş olup, bir önceki döneme göre “**Diğer Sektörler**”in borçlanmasında 1.935 milyon ABD doları, “**Bankacılık Sektörü**” borçlanmasında 98 milyon ABD doları artış, “**Genel Hükümet**”in borçlanmasında ise 286 milyon ABD doları azalış gözlenmektedir.

Anapara geri ödemeleri 2001 yılı Ocak-Ekim döneminde, 11.237 milyon ABD dolarından 2002 yılının aynı döneminde 10.718 milyon ABD dolarına düşmüştür.

Kredi mektuplu döviz tevdiat hesaplarında, 2001 ve 2002 yıllarının Ocak-Ekim dönemlerinde sırasıyla 432 milyon ABD doları ve 566 milyon ABD doları net artış görülmüştür.

Kısa vadeli sermaye hareketleri-Varlıklar bölümünün, **verilen krediler** kaleminde 2001 yılı Ocak-Ekim döneminde 644 milyon ABD doları tutarında yurtdışına kredi açılırken, 2002 yılı Ocak-Ekim döneminde bu tutar 275 milyon ABD doları olarak gerçekleşmiştir.**Bankaların yurtdışı muhabirleri nezdindeki döviz mevcutları** kaleminde, 2001 yılı Ocak-Ekim döneminde 2.698 milyon ABD doları, 2002 yılı Ocak-Ekim döneminde ise 776 milyon ABD doları azalış gözlenmiştir.

Kısa vadeli sermaye hareketleri-Yükümlülükler toplam olarak incelendiğinde, 2001 yılı Ocak-Ekim döneminde 10.010 milyon ABD doları, 2002 yılı Ocak-Ekim döneminde ise 780 milyon ABD doları azalış gözlenmiştir. Bunun içerisinde, **Bankalarca sağlanan krediler**kaleminde 2001 yılı Ocak-Ekim döneminde net 6.222 milyon ABD doları, 2002 yılı Ocak-Ekim döneminde ise net 610 milyon ABD doları geri ödeme gerçekleşmiştir.

Diğer sektörlere ait **Ticari krediler** kaleminde 2001 yılı Ocak-Ekim döneminde net 1.741 milyon ABD doları geri ödeme, 2002 yılı Ocak-Ekim döneminde ise net 640 milyon ABD doları kullanım gerçekleşmiş; **Nakit döviz kredilerinde** 2001 yılı Ocak-Ekim döneminde net 338 milyon ABD doları kullanım, 2002 yılı Ocak-Ekim döneminde ise net 657 milyon ABD doları geri ödeme gerçekleşmiştir. Sonuç olarak, **kısa vadeli yükümlülükler** kapsamında yer alan **sağlanan krediler** kalemi, sırasıyla 8.543 milyon ABD doları ve 522 milyon ABD doları net geri ödeme göstermiştir.

Mevduat hesapları, 2001 yılı Ocak-Ekim döneminde 1.467 milyon ABD doları azalmış, 2002 yılı Ocak-Ekim döneminde de kredi mektuplu döviz tevdiat hesabında 696 milyon ABD doları artışa karşın özellikle, yurtdışında yerleşik bankaların bankalar nezdindeki hesaplarında gözlenen azalışa bağlı olarak 258 milyon ABD doları tutarında azalış göstermiştir.

C- REZERV HAREKETLERİ

Resmi rezervler 2001 yılı Ocak-Ekim döneminde 3.242 milyon ABD doları azalmış, 2002 yılı Ocak-Ekim döneminde ise 5.751 milyon ABD doları artmıştır.